

La defensa del sòl agrícola a l'era dels Mercadona's

Crònica del debat sobre sòl agrícola i sobirania alimentària fet a Manlleu arran de l'operació urbanística del Poquí, amb Gustavo Duch, Clara Griera i Pep Palau | «Només estalviant tots els articles superficials que s'acumulen en sortir de les grans superfícies n'hi ha suficient per comprar i consumir productes locals, saludables i ètics. No és només evitar que un Mercadona s'instal·li a Manlleu o on sigui, es tracta de canviar el model de consum»

Imatge general de la taula rodona sobre sòl agrícola i sobirania alimentària a Manlleu | CUP Manlleu

«El món és més meravellós que convenient, més bell que útil», ens advertia fa 200 anys el filòsof de la terra Henry David Thoreau. La seva obra es va preocupar de com l'individu pot mantenir la seva independència, la seva llibertat i la seva dignitat, no només front el poder de l'Estat, sinó també en un món on la paraula «progrés» era el passatge cap a un industrialisme que no veu paisatges sinó matèries primes. La Història, més inútil que meravellosa, ha caigut de quatre grapes en aquest parany de la industrialització de la terra, i Osona n'és un desastrós exemple.

El passat divendres dia 26 la CUP de Manlleu va organitzar un debat entorn a l'operació urbanística especulativa amb la que l'Ajuntament del poble pretén convertir uns terrenys agrícoles a la zona del Poquí en una gran superfície comercial, concretament en un Mercadona. Sí, un ajuntament d'esquerres, republicà i independentista amb un *pelotasso* per una cadena de supermercats que l'any 2012 va confessar donacions a la fundació FAES, centre d'estudis o *think tank* del PP (i molt probablement de la seva marca blanca/taronja) dirigit pel criminal de guerra José María Aznar.

El debat va comptar amb la participació de Gustavo Duch, escriptor; Clara Griera, enòloga de l'Olivera i enginyera agrícola, i Pep Palau, gastrònom i fill de la comarca; en resum, tres de les persones més actives del país, amb més coneixement de la situació, pel que fa a la lluita per la sobirania alimentària. Donant tres punts de vista diferents, tot i que amb moltíssims punts de trobada, dades, arguments i crítiques mordaces que va fer del debat un excel·lent exercici per

despertar consciències i no deixar de fer-nos preguntes.

Un crit de guerra sobresortia al cor de la revolució mexicana del s.XX al bàndol zapatista: «la terra per a qui la treballa». I només amb el suport popular va ser que Emiliano Zapata va aconseguir portar aquest lema a la pràctica al seu Morelos natal. Aquesta crida, però, no pot ser més que un somni a casa nostra, bàsicament per dues raons.

La primera és que a Catalunya pràcticament no tenim terra pública perquè algú la treballi, i és que «el 5% de la població té el 54% de la terra», tal i com ens recordava Gustavo Duch. Ho explicava a la perfecció Clara Griera: «la terra ja no és només quelcom per a ús agrícola i producció d'aliments, s'ha convertit en un ús de béns, una eina perquè els voltors hi especulin amb urbanitzar-la». A Osona concretament, tal i com explicava Pep Palau, «els senyors del porc, propietaris de la majoria de terra agrícola, han podrit la comarca. El sòl agrícola és per a ells una plataforma d'especulació, i això ha convertit als pagesos de la terra en obrers del camp». I afegia, en un memorable record a Thoreau, una èpica del paisatge, tot dient que «és una construcció humana-natural, un lloc on hi passen coses al ritme de l'home i la natura; una terra cultivada és una terra viva», i l'estem destruint a marxes forçades. Serà el cas del Poquí?

*D'esquerra a dreta, Gustavo Duch, Pep Palau, Clara Griera i Lúdia Molano, a l'acte organitzat per la CUP
Foto: CUP Manlleu*

La segona raó és que a Catalunya estem fent desaparèixer l'actor que la treballa. En aquest sentit Pep Palau ens posava en situació global explicant que «del 2003 al 2013 es van perdre 4 milions de pageses i pagesos a la UE», mentre eGustavo Duch ens posava en situació local tot afegint que «a Catalunya cada dia tanquen 3 o 4 petites i mitjanes finques de pagès, ens queden 25.000 persones que es dediquin a la pagesia, no arriba ni a l'1% de la població; no podem parlar de Sobirania Alimentària si no tenim qui treballi la terra».

I tot això, a què es deu? Com hem arribat de Morelos a Manlleu passant de l'idealisme a la barbàrie? Doncs com deien aquells, «és l'economia, inútils». O el model econòmic, més aviat. «El problema aquí no és (només) Mercadona, si no el fan aquí el faran a un altre lloc», argumentava Pep Palau. «El problema és el malbaratament de la terra, el problema és el sistema i les persones que alimenten aquest sistema, aquests Mercadona's de torn.» I Clara Griera tornava a posar llum a la foscor: «el problema és un sistema que ens empeny a l'idiotisme; mentre abans

les famílies destinaven de mitjana el 58% dels seus diners en l'alimentació, avui s'hi destina un 15%». Mentre l'escriptor hi afegia que «la meitat de la compra d'aliments a Catalunya es fa en grans superfícies».

Però... «és tota la culpa del consumidor?», preguntava algú del públic. «Hi tenim part, sí», contestava el gastrònom manlleuenc. «Comprar, menjar, és un acte polític», argumentava. «Quan comprem estem votant entre uns aliments i uns altres, entre una forma de treballar la terra i una altra. Només estalviant tots els articles superficials que s'acumulen en sortir de les grans superfícies n'hi ha suficient per comprar i consumir productes locals, saludables i ètics. No és només evitar que un Mercadona s'instal·li a Manlleu o on sigui, es tracta de canviar el model de consum». Però no, la responsabilitat, el prendre partit, no recau exclusivament en el consumidor, i és per això errònia la lectura de convertir sempre en víctima al ciutadà.

«Les persones que triem i ens representen a les institucions, els ajuntaments i els governs locals, tenen molt a dir. Si des dels governs s'ha construït i legislat per un model agrari de privatització i industrialització, també es pot canviar cap a un model agrari d'expropiació de terres i aposta per l'agroecologia i la pagesia viva», afegia un espontani Josep Manel Busqueta, ja des del torn obert del públic i amb la seva filla en braços. «Ens toca legislar!», afegia. I com poden legislar aquestes institucions? Micròfon per a Clara Griera: «calen mesures municipals per explicar els beneficis de consumir productes locals, promocionant-los». I va relatar l'exemple de la Carta per la Sobirania Alimentària que fa poc van signar a Milà diversos ajuntaments, com el de Barcelona, i on s'exposen diferents mesures per aquesta aposta política des dels municipis, «com ho és promocionar els mercats locals i, sobretot, la compra a pagès», afegia la sabadellenca.

Segurament sense voler-ho, però el pla urbanístic aprovat a Manlleu recollia «protegir el sòl agrícola» i, per tant, apropar el vell lema zapatista del somni a la realitat. Però l'ajuntament, un cop més, ha desobeït al poble, i la crua realitat manlleuenc és que la batalla per mantenir pagesia i no ciment als 20.000 metre quadrats del Poquí no està guanyada, caldrà molt esforç i moviment als carrers; com va rematar Lúdia Molano de la CUP Manlleu: «sense mobilització popular això ja s'hauria perdut; sense el poble, res».